

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Божко Б.В.,

здобувач СВО Магістр, ОПП Зв'язки з громадськістю, спеціальність 281

Публічне управління і адміністрування

Науковий керівник – Сердюк О.І., к.е.н., доцент, професор кафедри публічного управління і адміністрування

Людський капітал вважається стійким видом інвестицій. Інвестиції в людський капітал безумовно є витратною статтею, проте не споживчою, яка спрямована тільки на розвиток працівника, а продуктивною, оскільки в майбутньому ефект від цих інвестицій може покрити понесені витрати і сприяти розвитку підприємства.

Важливими напрямками вкладень у розвиток людини є: освіта: дошкільна, початкова, середня, професійно-технічна, вища, здобуття вченого ступеня; а також продовження освіти дорослих, що включає набуття досвіду працівником та підвищення його кваліфікації на виробництві, що сприяє самовдосконаленню, отриманню нових знань та самовихованню гуманітарних складових людського капіталу; охорона здоров'я в широкому розумінні, включаючи витрати, які сприяють фізичному розвитку людини, продовженню тривалості життя, зміцненню імунітету [1, с. 66 – 67].

Сільські території не є виключенням та потребують інноваційного розвитку і вливання інновацій. Саме людський капітал є основним джерелом численних новацій і змін в суспільстві, чинником його вдосконалення, переходу до нової якості життя. Тому розвиток людського капіталу, підвищення його якостей дозволяє вирішувати численні соціально-економічні проблеми та прискорює інноваційний розвиток сільських територій [2].

Формування і чисельність людського капіталу безпосередньо залежать від населення, статевого та вікового складу. Тенденції зниження чисельності сільського населення супроводжуються наростанням кризових явищ, які пов'язані з дефіцитом робочої сили і, як наслідок, наростанням дефіциту продовольства.

Основними проблемами розвитку людського капіталу сільських територій є:

– зменшення частки сільського населення у загальній кількості стабільно зменшується, до того ж темпи зниження чисельності сільського населення випереджають темпи зниження кількості населення в країні;

– скорочення частки зайнятого населення працездатного віку у загальній кількості населення [2].

Демографічна криза є результатом деформацій у суспільному житті, насамперед до ринкових відносин, що негативно позначились на сільськогосподарському виробництві, ускладнили ситуацію із зайнятістю сільського населення (табл. 1).

**Соціально-економічні умови розвитку людського капіталу у
сільському господарстві**

Показники	Роки			2017 р. у % до 2015 р.
	2015	2016	2017	
Середньорічна кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, тис. осіб	595	561	576	96,8
Зайнятість населення у сільському господарстві до загальної кількості зайнятих, %	15,3	16,7	17,3	13,1 в.п.
Середньомісячна заробітна плата у сільському господарстві, грн	3742	4417	6638	177,4
у тому числі: до економіки в цілому, %	63,7	68,2	75,6	11,9 в.п.
до прожиткового мінімуму працездатного населення, %	318,2	315,7	390,5	72,3 в.п.

Джерело: розрахунки автора на основі даних Держкомстату України

Впродовж останніх років середня заробітна плата працівників, зайнятих у сільському господарстві, зросла на 2896 грн або 77,4 %.

Механізація та автоматизація виробничих процесів у сільському господарстві скорочує потребу підприємств у низькокваліфікованих робітниках, проте підвищує потребу в спеціалістах середньої та високої кваліфікації. Дефіцит кадрів відчувається на всіх ланках виробництва. Відповідно, сільськогосподарські підприємства готові платити більше наявним професіоналам та переманювати інших вищою заробітною платнею. Така ситуація і сприяє швидкому скороченню відставання заробітної плати в сільському господарстві від інших галузей.

Отже, внаслідок занедбаності соціальної сфери села відбувається різке падіння якості життя на селі, деградація складових людського капіталу. Існує ряд стимулюючих чинників інноваційного розвитку сільського господарства, одним з яких є раціональне використання наявного людського капіталу та формування такого, що відповідає сучасним вимогам.

Список використаних джерел

1. Горбатюк Л. М. Інвестиції у розвиток людського капіталу та його вплив на соціально-економічний розвиток країни / Л. М. Горбатюк // Нереалізовані стратегії соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних змін: аналіз помилок і пошук рішень : монографія / за заг. ред. проф. Л. О. Дорогань – Писаренко. – Полтава : Укрпромторгсервіс, 2014. – Р. II, п. 2.3. – С. 66 – 73.

2. Проценко Н.М. Людський капітал сільських територій в контексті інноваційного розвитку сільського господарства [Електронний ресурс] / Н.М. Проценко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. – 2013. – № 11. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2013_11_27.